

KURJER WILEŃSKI

TEMATY DNIA

Rola Szwecji w wojnie fińsko-sowieckiej

Dokoła misji Wellesa

(a) Elta donosi, że nadzwyczaj ciężkie zmagania wojenne trwają na linii Mannerheima w przesmyku Karelskim. Atakująca armia sowiecka, która uczyniła pewne postępy w swych działaniach ofensywnych, jest stale zasilana przez coraz to świeży dopływ ludzi i sprzętu bojowego. Fińskie bombowce starają się sparaliżować leningradzką arterię kolejową, by uniemożliwić sprawność tych transportów. Czynią to podobno z powodzeniem, jednak należy sądzić, że o ile nie nadejdzie silna pomoc z zagranicy, sytuacja dla wojsk fińskich w rejonach linii Mannerheima ma stać się krytyczna. Nadeszły już francuskie transporty czołgów, samolotów i armat. Po raz pierwszy broń francuska ukazała się na polach walki w Finlandii podobno już w połowie stycznia. Natomiast wielkie wrażenie w świecie wywołała ostatnia decyzja rządu szwedzkiego na nieudzielenia pomocy wojskowej Finlandii. Zdaniem „Manchester Guardian” poglądy rządu nie pokrywają się z poglądami społeczeństwa.

Sensację w Londynie wywołał przyjazd kilku oficerów z krążownika „Exceter”, który brał udział w potyczce z „Grafem von Spee”. Walka miała być według ich relacji ciężka i b. krwawa; a rano 13 grudnia „niezapomnianym”.

Dalszym dowodem konsolidacji imperium brytyjskiego jest przychylny dla Anglii artykuł Gandhiego w piśmie hinduskim „Horri Dżan”.

Anglia dąży obecnie do utrzymania swego eksportu na wysokim poziomie, a nawet rozszerzenia go. Należy podkreślić, że eksport brytyjski za styczeń 1940 r. przewyższył o 9 mil. tonn dane za poprzedni miesiąc, o 1,5 mil. tonn za styczeń ub. r. Import wzrósł jednak o 18 mil. tonn w stosunku do grudnia, a o 27 mil. tonn w stosunku do stycznia.

Jakie są granice oficjalnej pomocy Finom?

SZTOKHOLM (Elta). Ogłoszono oświadczenie premiera szwedzkiego Hanssona o pomocy Finlandii: „Rząd fiński przy różnych okazjach zwracał się do rządu szwedzkiego w sprawie udzielenia materiału wojennego. Naogół prośby te były uwzględniane. Także omawiano sprawy dotyczące rannych i inwalidów fińskich, którzy byli leczeni w Szwecji, a także sprawy dotyczące wysyłania robotników do Finlandii. W tych sprawach zostały przedsięwzięte środki. Podczas pobytu w Sztokholmie członków rządu fińskiego, omawiano sprawę udzielenia pomocy wojskowej. W dniu 13 lutego, fiński minister spraw zagranicznych odbył rozmowy w tej sprawie z premerem, i ministrami spraw zagranicznych i obrony narodowe Szwecji. Przy tej okazji zwrócono się z prośbą wysyłania wojsk do Finlandii. Ze strony fińskiej została zwrócona uwaga na plan działania, który ma związek z pomocą szwedzka Finlandii. Już w dniu 17 stycznia w Izbie poselskiej premier mówił o tym planie działania, który został powszechnie uzgodniony”.

Co o tym głoszą Niemcy? Tylko pomoc humanitarna i materialna

Jak donosi DNB z powyższego oświadczenia premiera szwedzkiego można wywnioskować, iż w dniu 13 lutego minister spraw zagranicznych Finlandii Tanner, przybył do Sztokholmu, przysięgając o wysłanie armii szwedzkiej do Finlandii. Prasa donosi także, iż w tej sprawie przybyli do Sztokholmu premier fiński Rytis i ministrowie Soederhelm i Pajerholm. Jednak rząd szwedzki pozostaje przy swym dotychczasowym stanowisku, mianowicie udzielenia Finlandii jedynie pomocy humanitarnej i materialnej. Prośba wojskowej ingerencji pośredniej została odrzucona.

Komunikaty z ostatnich walk

Walki na przesmyku Karelskim trwają nadal. Jak donoszą ostatnie depeze zarówno z Helsinek, jak i z Moskwy walki te noszą zacięty charakter. Sztab okręgu wojennego w Leningradzie donosi o dalszych sukcesach na linii Mannerheima. Według tego komunikatu wojska sowieckie zajęły w ciągu dnia 17 b.m. szereg miast na przesmyku Karelskim, między innymi miasto Onowo oraz stację kolejową Karkulla, położoną w odległości 6 kilometrów na południowy wschód od miasta Viipuri.

Według doniesień fińskich wojska fińskie pod przeważającym naporem wojsk sowieckich, po bohaterkiej obronie, w trzech miejscach odeszli na drugą linię fortyfikacji, stawiając nacierającym wojskom sowieckim zacięty opór.

Z ostatniego komunikatu fińskiego wynika, że ataki sowieckie w przesmyku Karelskim urwały się w dniu 18 b.m. rano.

Na północ od jeziora Ladogi Finnowie odparli atak sowiecki.

Niemcy zamierzają wznieść pomnik marsz. Piłsudskiego w Katowicach?

„Slegodnia” donosi z Zagrzebia: Rzeźbiarz jugosłowiański Awustlińczyk, autor nagrodzonego projektu pomnika Marszałka Piłsudskiego, otrzymał od konsula niemieckiego w Zagrzebiu list z oświadczeniem, że Rzesza przyjmuje na siebie wszystkie zobowiązania finansowe polskiego rządu, wypłaci na grocie konkursową i postawi pomnik Marszałka Piłsudskiego w Katowicach.

Rzeźbiarz jugosłowiański nie dał jeszcze ostatecznej odpowiedzi, oczekuje bowiem na decyzję rządu polskiego.

W dniach najbliższych zdecyduje się:

- 1) Czy pomnik pozostanie w Zagrzebiu do końca wojny, 2) czy zostanie wysłany do Paryża, 3) czy zostanie wysłany do Polski i stanie w Katowicach.

Finnowie mieli zestrzelić 24 samoloty sowieckie.

Komunikat fiński podnosi wielkie znaczenie nowootrzymanych z zagranicy samolotów myśliwskich w walkach powietrznych z sowieckim lotnictwem.

Apel do żołnierzy marsz. Mannerheima

Wódz naczelny Finlandii marszałek Mannerheim ogłosił wczoraj odezwę do armii fińskiej, wzywając żołnierzy do zaciętej walki. W odezwie tej wódz naczelny armii fińskiej stwierdza, że już obecnie nadeszły do Finlandii wielkie posiłki wojenne z zagranicy, zaś inne posiłki, bardzo poważne, są już w drodze.

Znamienne głosy z Włoch i Francji

W europejskich kołach politycznych szeroko jest komentowany ostry artykuł czołowego publicysty włoskiego Gajdy, w którym wpływowi dziennikarz włoski żąda natchmiastowej międzynarodowej pomocy dla Finlandii. Gajda twierdzi, że jedynie natchmiastowa pomoc lotnicza może uratować położenie na froncie fińskim. Na marginesie ostatnich wystąpień włoskich, artykuł Gajdy uważany jest za znamienity.

Prasa francuska oceniając obecne położenie w Finlandii pisze, że jeżeli Finnowie przetrwają w dalszym oporze jeszcze 4 tygodnie, pomoc która nadejdzie z zagranicy będzie tak skuteczna, że całkowicie zmieni sytuację.

Pomoc materialna dla Finlandii z Ameryki Już 1.600 tysięcy dolarów

„Uusi Suomi” donosi z Nowego Jorku, że akcja pomocy Finlandii kierowana przez byłego prezydenta Hoovera przyniosła już milion 600 tys. dolarów ofiar. W Szwecji na ten sam cel zebrano już 17 milionów koron szwedzkich.

Delegat Roosevelta zapozna się również z materiałami rządu polskiego

WASZYNGTON (Elta). Przed wyjazdem do Europy wiceminister spraw zagranicznych Welles oświadczył przedstawicielom prasy, iż podróż jego będzie trwała bardzo krótki czas. W każdej stolicy zabawi on dwa lub trzy dni. Przypuszczają, iż Welles w końcu marca powróci do Waszyngtonu.

Prasa paryska na marginesie podróży wysłannika Prezydenta Franciszka Roosevelta Wellesa do Europy, podaje, że podczas swego pobytu w Paryżu Welles zapozna się także z materiałami rządu Polskiego, dotyczącymi okoliczności, poprzedzających wybuch wojny oraz o obecnej sytuacji w Polsce.

Nowy dekret angielski w sprawie blokady Niemiec

„Times” donosi o ogłoszeniu przez Rząd Brytyjski dekretu o powołaniu do życia nowej Komisji Ministerialnej, mającej na celu skoordynowanie blokady finansowej i gospodarczej Rzeszy.

Brytyjski Minister Koordynacji Zbrojeń wygłosił wczoraj przemówienie, w którym stwierdził, powołując się na oświadczenie Lorda Churchilla, że W. Brytania przygotowana na wszelkie niespodzianki niemieckiej wojny morskiej, pozostaje nadal władczynią mórz i podwyższa swój potencjał siły lotniczej szybko i na czasie.

Artykuł „Prawdy”

„Prawda” ogłosiła artykuł p. t. „Fiasko angielsko-francuskiego planu blokady Niemiec”. Naczelny organ Kominternu stwierdza, że po ostatnio zawartej umowie gospodarczej sowiecko-niemieckiej plan ten zawiódł.

Bałtyk jest całkowicie izolowany od Anglii i flota angielska w żaden sposób nie potrafi przedostać się na wody Bałtyku.

Śmiałe przedsięwzięcie admiralicji brytyjskiej u wybrzeży Norwegii

W fiordzie Jösing torpedowiec brytyjski „Cossack” wziął do niewoli statek niemiecki i uwolnił 400 marynarzy brytyjskich, transportowanych jako jeńców do Niemiec

OSLO. (Elta). Norweska agencja telegraficzna komunikuje, iż podczas starcia angielskiego statku wojennego z niemieckim statkiem-cysterną „Altmark” na terytorialnych wodach norweskich, zginęło 5 marynarzy niemieckich. Rząd norweski z powodu naruszenia neutralności Norwegii złożył protest na ręce rządu angielskiego.

BERLIN (Elta). W dniu 16 lutego o godz. 23, kapitan statku niemieckiego „Altmark” nadesłał depezę na ręce posła niemieckiego w Oslo, w której protestuje on przeciwko naruszeniu zasad prawa międzynarodowego przez angielskie statki wojenne. Mimo znajdujących się na miejscu dwóch norweskich torpedowców, angielski statek wojenny w odległości 200 metrów od brzegów Norwegii miał zamiar zaarrestować statek niemiecki. Statek „Altmark” wpłynął do fiordu Jösing. Kapitan prosił o zabezpieczenie statku i przystanie należytej ochrony.

LONDYN (Elta). W związku z zatrzymaniem statku niemieckiego „Altmark” admiralicja brytyjska ogłosiła komunikat, w którym oświadcza, iż przed świętami Bożego Narodzenia, w południowej części Atlantyku „Graf Spee” zatopił 7 brytyjskich statków handlowych. Oficerów z tych statków zabrał krążownik kieszonkowy „Graf Spee”. Traktowanie jeńców było poprawne. Marynarze zatopionych statków zostali umieszczeni na pomocniczym statku, który według oświadczeń byłych jeńców na krążowniku „Graf Spee” był uzbrojony w zamaskowane działa. Na statku „Altmark” zostało uwięzionych 300—400 marynarzy brytyjskich. Na statek „Altmark” przesiedlono wielu marynarzy brytyjskich z „Graf Spee”. Odtąd statek „Altmark” znikł bez śladu.

W dniu 15 lutego otrzymano wiadomości, iż statek „Altmark” płynął u wybrzeży norweskich, mając zamiar tych 300—400 marynarzy brytyjskich przez norweskie wody terytorialne prze-

transportować do Niemiec, gdzie zostaliby oni jeńcami. W związku z tym, kilka specjalnych statków brytyjskich udało się na spotkanie statku „Altmark”. Poza to, z pomocą samolotów dokonano pewnych działań wywiadowczych. Stwierdzono, iż jeden statek zwany „Altmark” i zupełnie podobny do poszukiwanego przez Anglików statku niemieckiego, w dn. 16 lutego szukał schroniska w fiordzie norweskim Jösing, gdyż kapitan jednego wojennego statku brytyjskiego Gordon rozkazał statkowi „Altmark” zatrzymać się.

Po otrzymaniu zezwolenia rządu, admiralicja brytyjska rozkazała powyższemu statkowi wojennemu wpłynąć na norweskie wody terytorialne, zrewidować statek wojenny „Altmark” i odebrać wszystkich jeńców wojennych, którzy mogą się znajdować na tym statku niemieckim.

Fiord Jösing podobny jest do worka. Przy wejściu do fiordu ukazały się dwie kanonierki norweskie. Kapitan statku „Cossack”

miał instrukcje utworzenia specjalnej komisji śledczej, składającej się z Norwegów i Anglików, którzy mieli obejrzeć statek „Altmark” i następnie odprawić go do Bergen, gdzie miał on być zrewidowany według zasad prawa międzynarodowego. Propozycja ta została odrzucona. Kapitan kanonierki norweskiej oświadczył, iż statek niemiecki nie jest uzbrojony, iż niewie on czy znajdują się na tym statku jeńcy i, że statek ten miał pozwolenie skorzystania z norweskich wód terytorialnych, celem ułatwienia mu podróży do Niemiec. Po otrzymaniu tych wiadomości, torpedowce brytyjskie opuściły terytorialne wody norweskie. Jednak po otrzymaniu nowych instrukcji z admiralicji o zmierzchu torpedowiec brytyjski „Cossack” ponownie wjechał do fiordu. Marynarze kanonierki norweskiej odmówili brania udziału w rewizji oraz interweniowania w tej sprawie. Po zbliżeniu się torpedowca brytyjskiego statek niemiecki „Altmark” począł manew-

rować w ten sposób, aby móc zatopić statek „Cossack”. Przy manewrowaniu statek „Altmark” pochylił się na bok i statek brytyjski „Cossack” zbliżył się do jego boku. Wynikła walka, podczas której, jak zakomunikował drogą radiową statek „Altmark” zostało zabitych 4-ch Niemców i 5-ciu czołg rannych. Po stronie brytyjskiej zginął jeden marynarz. Statek „Altmark” został zajęty. Część jego załogi zbiegła na brzeg, zaś druga część poddała się. 300—400 marynarzy brytyjskich zamkniętych w kajutach, zostało uwolnionych i przetransportowanych na pokład statku „Cossack”, który wraz z innymi statkami brytyjskimi zbliża się teraz do brzegów Anglii.

Według oświadczenia uwolnionych jeńców, podczas obejrzenia niemieckiego statku niemieckiego „Altmark” przez władze norweskie w Bergen, wszelkimi sposobami starali się oni zakomunikować, iż znajdują się na statku, jednak to się im nie udało.

